

ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಮರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ 'ಬರ' ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ನೀರಿನ ಬರಕ್ಕೆ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳ ಊರಿಕರಣ ಮತ್ತು

ದೇಶದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಬರದಿಂದ ತಲೆದೋರಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ನಾವು ತಕ್ಷಣ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀರಿನ ಅಭಾವವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಪರಿಹಾರ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ತುರ್ತಿದೆ.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ತೀವ್ರ ಅಭಾವ ಇರುವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿರುವ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಡಳಿತಗಳು ಮುಂದಾಗಿವೆ. ದೇಶದ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನೂ ಊರಿಕರಣ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ದಂತೆ) ಮಾಡಿ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲದ ನೀರನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೂಲದ ಖಾಸಗಿಯಾದರೂ ನೆಲದೊಳಗಿನ ಜಲವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ನೀರಿಗೆ ಬರ ಬಂದಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾವ ಬೆಳೆ, ಯಾವ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಎಂಬ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು; ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೊಂಡು; ಭೂರಹಿತರ ನೀರಿನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಿ; ವರ್ಷವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಕಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದೊಂದಿಗೆ ನೀರನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ನೀರಿನ 'ಬರ'ವನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ನೀರಾವರಿಯ ಕೆರೆಗಳಿರುವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆದಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದರೆ ಅದು ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ನಾವು ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ ಕೆರೆ ಯ ಅಚಲಕ್ಷಣವು ಜಮೀನು ಇರುವವರೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದರ ನೆಲ ಬಳಕೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳವೆಬಾವಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಂದ ಮೇಲೆ ದಿನಿಯಲ್ಲಿರುವವರೂ ನೀರಿಗೆ ಫಾಲುದಾರರಾದರು. ಕೆರೆ ಯ ನೀರು ಅಥವಾ ಅಂತರ್ಜಲ ಬಳಸಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭೂ ರಹಿತರಿಗೂ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ನಿಜವೇ. ಆದರೂ ಜಮೀನು ಉಳ್ಳವರ ತಂತಾನೇ ನೀರಿಗೂ ವಾರಸುದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದು ನಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಬರಕ್ಕೆ ಅತಿಬಳಕೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧ್ಯಯನಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಅರ್ಧಾಂತಿ ನದಿ ಜಲಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೋಚಿರುವ ಅಶೋಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ

ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ, ಭೂಮಿಗೆ ನೀರು ಇಂಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕೃಷಿಗೆ ಅಂತರ್ಜಲದ ಅತಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿ ಜಲ ಮಟ್ಟ ಕುಸಿದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮರಗಳು ಅಧಿಕ ತೇವಾಂಶ ಹೀರಿರುವುದರಿಂದ ನೀರು ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಕೆರೆ, ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬರತದ ನೀರು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮರಗಡೆ - ಬೆಳೆಗಡೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುವ ಬಾಷ್ಪೀಕರಣವೇ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಉಳಿದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರು ಅವಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಲದ ಮರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಅನುಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರಿಂದ ನೀರು ಅವಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಾಷ್ಪೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ನೀರು ನಷ್ಟವಾಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಬೆಳೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು, ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂಲವನ್ನು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರಿಸಿ ವಾಣಿಜ್ಯ-ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ರೈತರೇ ನೀರನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿರುವವರು. ಹಾಗೆಂದು ರೈತರು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಯು ಅಂತಸ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆದಾಯವೂ, ಲಾಭವೂ ಅಂತಸ್ತ.

ನಲದ ತೇವಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಮಳೆ ಅಶ್ವಿತ್ ರೈತರೂ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳ ನೀರು ಬಳಸುವವರು ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಫಾಲುದಾರರೇ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕಾದರೂ ಇದೆ, ರೈತರಿಗೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಜಲ ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಡೆತನವನ್ನು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಬಳಕೆಯಿಂದಾದ ದುರಂತವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಶಾಶ್ವತ ನೀರಾವರಿಯ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಲವಣಾಂಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಬೃಹತ್ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣ ಅಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದರೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಗಾಗಿ ರೈತರು ತಾವೇ ಬಿರ್ಚ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಒಂದೊಂದು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ನೂರರಿಂದ ಮುನ್ನೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರೈತರೇ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯ ನೀರು ಬಾಷ್ಪ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕಟ್ಟು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಡೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೂ ತತ್ಕಾರ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ಕಟ್ಟು ಬೆಳೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಸಮಯೋಚಿತವಾದದ್ದೇ.

ನೀರು ರಟ್ಟೆಯ ಬಲಕ್ಕೂ ಬಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಮಾವತಿಯ

ನೀರಿನಿಂದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆರೆಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ಉರುಗುಳ ಜಲ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೆರೆಯ ತೂಬು ಕಿತ್ತು ತಮ್ಮ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಳ್ಳಗಳ ಜನ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ದುಡ್ಡಲ್ಲಿ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹೇಮಾವತಿಯ ನೀರು ಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಇದೀಗ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಾದರೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ನದಿ ಜಲಾನಯನದ ರೈತರು ಕೃಷಿಗೆ ನೀರು ಬಳಸದಂತೆ ಆದೇಶ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೇತ್ರಾವತಿ ನೀರನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಬಳಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿಯ ನೀರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಾಲಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಅಡಳಿತವು ಅಟ್ಟುತ್ತಿರಲಾರದು. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯಾದ ಬಾಯಾಂಶ, ನದಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಡುವಷ್ಟು! ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ಅರ್ಧವತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಗರಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿ ನೀರೂ ಸಾಲದ ಶರಾವತಿಯಿಂದ ನೀರು ತರುವಂತೆ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ತಿಳಿಸಿರುವ ಮಾತಿದೆ. ಆದೂ ಬಿತ್ತರಣೆ ಇನ್ನೊಂದು ನದಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಬಹುದು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಲಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಿಂದ ಚಾಮರಾಜನಗರದವರೆಗೂ ಒಂದುಪತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗಿಂತ 30ರಿಂದ 40 ಶೇಕಡಾ ಅಧಿಕ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಕರಾವಳಿ, ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಒಂದೊಂದು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ನೂರರಿಂದ ಮುನ್ನೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರೈತರೇ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಹಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ನೀರನ್ನು ಬಳಸುವ, ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಸಮಗ್ರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ 'ಬರ'ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

(ಲೇಖಕರು ಜಲ ಚಾಗ್ರಾಂಶ ಕಾರ್ತವ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ)
 editor@vijaykarnataka.com